

32003L0086

3.10.2003

EUROOPA LIIDU TEATAJA

L 251/12

**NÕUKOGU DIREKTIIV 2003/86/EÜ,
22. september 2003,
perekonna taasühinemise õiguse kohta**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 63 lõike 3 punkti a,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut, ⁽¹⁾

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust, ⁽²⁾

võttes arvesse Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust, ⁽³⁾

võttes arvesse regioonide komitee arvamust ⁽⁴⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala järkjärguliseks rajamiseks näeb Euroopa Ühenduse asutamisleping ette, et tuleb võtta meetmeid nii isikute vaba liikumise tagamiseks koos nendega otseselt seotud kõrvalmeetmetega välispiirikontrolli, varjupaiga ja sisserände kohta kui ka meetmeid varjupaiga, sisserände ja kolmandate riikide kodanike õiguste kaitse valdkonnas.
- (2) Perekonna taasühinemist käsitlevad meetmed tuleks vastu võtta kooskõlas kohustusega kaitsta perekonda ja austada pereelu, mis on sätestatud paljudes rahvusvahelise õiguse aktides. Käesolev direktiiv austab põhiõigusi ning peab kinni põhimõtetest, mida tunnustab eelkõige inimõiguste ja põhivabaduste kaitse Euroopa konventsiooni artikkel 8 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta.
- (3) Euroopa Ülemkogu tõdes oma 15. ja 16. oktoobri 1999. aasta erakorralisel istungil Tampere vajadust ühtlustada kolmandate riikide kodanike riiki lubamise ja elukoha tingimusi käsitlevaid siseriiklikke õigusakte. Sellega seoses tõdes ülemkogu eriti, et Euroopa Liit peaks tagama seaduslikult liikmesriikide territooriumil elavate kolmandate riikide kodanike õiglase kohtlemise ning et tõhusama integreerumispoliitika abil tuleks taotleda nendele kodanikele Euroopa Liidu kodanikega võrreldavate õiguste ja kohustuste andmist. Vastavalt sellele palus

Euroopa Ülemkogu võtta nõukogul komisjoni ettepanekute põhjal kiiresti vastu asjakohased õigusaktid. Tampere määratletud eesmärkide saavutamise vajadust kinnitas Euroopa Ülemkogu taas Laekenis 14. ja 15. detsembril 2001.

- (4) Perekonna taasühinemine on vajalik pereelu võimaldamiseks. See aitab liikmesriigis viibivate kolmandate riikide kodanike integreerumist hõlbustades ühiskonnakultuurilise stabiilsuse loomist ja samuti majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse edendamist, mis on asutamislepingus sätestatud põhieesmärk.
- (5) Liikmesriigid peaksid jõustama käesoleva direktiivi sätteid diskrimineerimata sealjuures soo, rassi, nahavärvi, rahvuse või ühiskondliku päritolu, geneetiliste eripärade, keele, usu või veendumuste, poliitiliste või muude arvamuste, vähe-
musrahvuse hulka kuulumise, varandusliku seisundi, sünni, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel.
- (6) Perekonna kaitseks ning pereelu loomiseks või hoidmiseks tuleks ühiste kriteeriumide põhjal määrata kindlaks perekonna taasühinemise õiguse kasutamise materiaalsed tingimused.
- (7) Liikmesriikidel peaks olema võimalus kohaldada käesolevat direktiivi ka siis, kui kogu perekond siseneb nende territooriumile üheaegselt.
- (8) Eraldi tähelepanu tuleks pöörata pagulaste olukorrale, arvestades põhjusi, mille tõttu nad on sunnitud oma riigist põgenema ja mis takistas neid seal normaalselt pereelu elamast. Seejärel tuleks perekonna taasühinemise õiguse kasutamiseks kehtestada soodsamad tingimused.
- (9) Perekonna taasühinemine peaks olema igal juhul võimalik perekonna tuumiku, st abikaasa ja alaealiste laste puhul.
- (10) Liikmesriigid peavad ise otsustama, kas nad soovivad lubada perekonna taasühinemist vahetult ülenevatele sugulastele, täiskasvanud vallalistele lastele, vallalistele või registreeritud elukaaslastele ning polügaamse abielu korral teise abikaasa alaealistele lastele ja perekonna taasühinemist taotlevale isikule. Kui liikmesriik lubab nimetatud isikute perekondade taasühinemist, siis ei piira see nende liikmesriikide, mis ei tunnusta peresidemete olemasolu käesoleva sättega hõlmatud juhtudel, võimalust mitte kohelda neid isikuid pereliikmetena selles osas, mis puudutab asjakohastes EÜ õigusaktides sätestatud pereliikmete õigust elada mõnes teises liikmesriigis.

⁽¹⁾ EÜT C 116 E, 26.4.2000, lk 66 ja EÜT C 62 E, 27.2.2001, lk 99.

⁽²⁾ EÜT C 135, 7.5.2001, lk 174.

⁽³⁾ EÜT C 204, 18.7.2000, lk 40.

⁽⁴⁾ ELT C 73, 26.3.2003, lk 16.

- (11) Perekonna taasühinemise õigust tuleks kasutada asjakohases kooskõlas liikmesriikide poolt tunnustatavate väärtushinnangute ja põhimõtetega, austades eriti naiste ja laste õigusi; selle põhjal on õigustatud polügaamsete leibkondade taasühinemise taotluste suhtes võimalike piiravate meetmete võtmine.
- (12) Võimalus piirata üle 12aastaste laste, kelle peamine elukoht ei ole perekonna taasühinemist taotleva isiku juures, perekonnaga taasühinemise õigust on mõeldud selleks, et kajastada selliste laste võimet integreeruda noorelt, ning tagab, et nad omandavad koolis vajaliku hariduse ja keeleoskuse.
- (13) Tuleks kehtestada eeskirjad, mis reguleerivad perekonna taasühinemise ning pereliikmete elamisloa taotluste läbivaatamise menetlusi. Need menetlused peaksid olema tõhusad ja juhitavad, võttes arvesse liikmesriikide haldus- ja tavalist töökoormust, ning samuti läbipaistvad ja õiglased, et asjaomastel isikutel oleks vajalik õiguskindlus.
- (14) Perekonna taasühinemist võib nõuetekohaselt põhjendatud alustel keelata. Eriti ei tohiks oma perekonna taasühinemist sooviv isik ohustada avalikku korda või julgeolekut. Mõiste "avalik kord" võib hõlmata süüdimõistmist raske kuriteo eest. Sellega seoses tuleb märkida, et mõisted "avalik kord" ja "avalik julgeolek" hõlmavad kõiki juhte, mil kolmanda riigi kodanik kuulub terrorismi toetavasse ühendusse, toetab sellist ühendust või on ekstremistlike taotlustega.
- (15) Pereliikmete integreerumist tuleks edendada. Selleks tuleks neile asjakohastel tingimustel anda perekonna taasühinemist taotlevast isikust sõltumatult seisund, eriti kui tegemist on abi- või kooselu lõppemisega, ning juurdepääs üld- ja kutseharidusele ning tööturule samadel tingimustel isikuga, kellega nad taasühinevad.
- (16) Kuna ühtsete eeskirjade järgi kasutatava perekonna taasühinemise õiguse kehtestamist kolmandate riikide kodanikele kui ettepanud meetmete eesmärki ei ole võimalik täielikult saavutada liikmesriikidel endil ning see oleks meetmete ulatuse ja mõju tõttu paremini saavutatav ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuspõhimõttega. Kõnealusel artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (17) Vastavalt Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukohta käsitleva protokolli artiklitele 1 ja 2 ning ilma, et see piiraks selle protokolli artiklit 4, ei osale Ühendkuningriik ja Iirimaa käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ning

seetõttu ei ole see direktiiv Ühendkuningriigile ja Iirimaaale siduv ja seda ei kohaldata nende suhtes.

- (18) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Taani seisukohta käsitleva protokolli artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva direktiivi vastuvõtmisel, mistõttu see ei ole tema suhtes siduv ega tema suhtes kohaldatav,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

Üldsätted

Artikkel 1

Käesoleva direktiivi eesmärk on määrata kindlaks perekonna taasühinemise õiguse kasutamise tingimused kolmandate riikide kodanikele, kes elavad seaduslikult liikmesriikide territooriumil.

Artikkel 2

Käesolevas direktiivis:

- a) *kolmanda riigi kodanik* – isik, kes ei ole liidu kodanik asutamislepingu artikli 17 lõike 1 tähenduses;
- b) *pagulane* – kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, kes on tunnistanud pagulaseks Genfi 28. juuli 1951. aasta pagulasseisundi konventsiooni, muudetud New Yorgis 31. jaanuaril 1967 allkirjutatud protokolliga, tähenduses;
- c) *perekonna taasühinemist taotlev isik* – kolmanda riigi kodanik, kes elab seaduslikult liikmesriigis ja kes taotleb oma pereliikmete taasühinemist temaga või kelle pereliikmed taotleavad taasühinemist temaga;
- d) *perekonna taasühinemine* – liikmesriigis seaduslikult elava kolmanda riigi kodaniku pereliikmete sisenemine sellesse liikmesriiki ja seal elamine, et perekond jääks kokku, olenemata sellest, kas peresuhted tekkisid enne või pärast kõnealuse kolmanda riigi kodaniku sisenemist sellesse liikmesriiki;
- e) *elamisluba* – liikmesriigi ametiasutuste poolt kooskõlas nõukogu 13. juuni 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1030/2002, millega kehtestatakse ühtne elamisloavorm kolmandate riikide kodanikele, (¹) artikli 1 lõike 2 punkti a sätete kohaselt väljastatav luba selle kohta, et kolmanda riigi kodanik tohib seaduslikult viibida selle liikmesriigi territooriumil;

(¹) EÜT L 157, 15.6.2002, lk 1.

f) *saatjata alaealine* – alla kaheksateistkümne aastane kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik, kes saabub mõne liikmesriigi territooriumile ilma seadusjärgselt või tavakohaselt tema eest vastutava täisealiseta seni kuni selline isik on ta tegelikult oma hoole alla võtnud, või alaealine, kes on üksi jäetud pärast mõne liikmesriigi territooriumile saabumist.

Artikkel 3

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse, kui perekonna taasühinemist taotleval isikul on liikmesriigi väljastatud ühe- või mitmeaastase kehtivusajaga elamisloa ja samas on tal põhjust eeldada, et ta saab alalise elamisõiguse, kui tema pereliikmed on kolmandate riikide kodanikud, nende õiguslikust seisundist olenemata.

2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata, kui perekonna taasühinemist taotlev isik:

- a) taotleb pagulasseisundi tunnustamist ja tema taotluse suhtes ei ole veel lõplikku otsust tehtud;
- b) tohib liikmesriigis elada ajutise kaitse alusel või samal alusel elamisloa taotlemise ja ootab otsust oma seisundi kohta;
- c) tohib liikmesriigis elada mõne teise kaitsevormi alusel vastavalt liikmesriikide rahvusvahelistele kohustustele, siseriiklikele õigusaktidele või tavadele või taotleb elamisloa samal alusel ning ootab otsust oma seisundi kohta.

3. Käesolevat direktiivi ei kohaldata liidu kodanike pereliikmete suhtes.

4. Käesolev direktiiv ei piira järgmiste õigusaktide soodsamaid sätteid:

- a) ühenduse või ühenduse ja tema liikmesriikide ning kolmandate riikide vahelised kahe- ja mitmepoolsed lepingud;
- b) 18. oktoobri 1961. aasta Euroopa sotsiaalharta, 3. mai 1987. aasta muudetud Euroopa sotsiaalharta ning 24. novembri 1977. aasta võõrtöötajate õigusliku seisundi Euroopa konventsioon.

5. Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide võimalusi soodsamate sätete vastuvõtmisel või säilitamisel.

II PEATÜKK

Pereliikmed

Artikkel 4

1. Liikmesriigid lubavad vastavalt käesolevale direktiivile ning IV peatükis sätestatud tingimustele oma territooriumile siseneda ja seal elada järgmistel pereliikmetel:

- a) perekonna taasühinemist taotleva isiku abikaasa;
- b) perekonna taasühinemist taotleva isiku ning tema abikaasa alaealsed lapsed, sealhulgas lapsed, kes on adopteeritud asjaomase liikmesriigi pädeva asutuse otsuse alusel või selle liikmesriigi rahvusvahelistest kohustustest tulenevalt automaatselt täitmisele pööratava otsuse alusel või otsuse alusel, mida tuleb vastavalt rahvusvahelistele kohustustele tunnustada;
- c) perekonna taasühinemist taotleva isiku alaealsed lapsed, kaasa arvatud lapsendatud lapsed, kui perekonna taasühinemist taotlev isik on nende eestkostja ning lapsed on tema ülalpidamisel. Liikmesriigid võivad lubada oma perekonnaga taasühineda lastel, kes on ühisel eestkostel, tingimusel et teine eestkostja on andnud oma nõusoleku;
- d) abikaasa alaealsed lapsed, kaasa arvatud lapsendatud lapsed, kui abikaasa on nende eestkostja ning lapsed on tema ülalpidamisel. Liikmesriigid võivad lubada oma perekonnaga taasühineda lastel, kes on ühisel eestkostel, tingimusel et teine eestkostja on andnud oma nõusoleku.

Käesolevas artiklis osutatud alaealsed lapsed peavad olema asjaomase liikmesriigi õiguse järgest täiseast nooremad ning vallalised.

Erandina võib liikmesriik üle 12aastaste laste puhul, kes saavad tema territooriumile ülejäänud pereliikmetest sõltumatult, kontrollida enne käesoleva direktiivi kohase oma territooriumile sissesõidu- ja elamisloa andmist, kas need lapsed vastavad käesoleva direktiivi rakendamise kuupäeva seisuga tema kehtivates õigusaktides ettenähtud integreerumistingimusele.

2. Liikmesriigid võivad seaduse või määrusega lubada vastavalt käesolevale direktiivile ning tingimusel, et IV peatükis sätestatud tingimused on täidetud, oma territooriumile siseneda ja seal elada järgmistel pereliikmetel:

- a) perekonna taasühinemist taotleva isiku või tema abikaasa vahetult ülenevad lähisugulased, kui nad on perekonna taasühinemist taotleva isiku või tema abikaasa ülalpidamisel ning ei saa päritolumaal oma sugulastelt piisavat tuge;
- b) perekonna taasühinemist taotleva isiku või tema abikaasa täiskasvanud vallalised lapsed, kui nad ei ole oma terviseseisundist tulenevatel objektiivsetel põhjustel võimelised ise enda eest hoolitsema.

3. Liikmesriigid võivad seaduse või määrusega lubada vastavalt käesolevale direktiivile ning tingimusel, et IV peatükis sätestatud tingimused on täidetud, siseneda oma territooriumile ja elada seal perekonna taasühinemist taotleva isiku kolmanda riigi kodanikust vallalisel elukaaslasel, kellega perekonna taasühinemist taotleval isikul on nõuetekohaselt tõendatud püsisuhe, või kolmanda riigi kodanikul, kes on perekonna taasühinemist taotleva isikuga artikli 5 lõike 2 kohases registreeritud kooselus, ning vallalistel alaealistel lastel, sealhulgas lapsendatud lastel, ning vallalistel täiskasvanud lastel, kes ei ole oma terviseseisundist tulenevatel objektiivsetel põhjustel võimelised iseenda eest hoolitsema.

Liikmesriigid võivad otsustada, et registreeritud elukaaslast tuleb perekonna taasühinemise puhul kohelda võrdselt abikaasadega.

4. Poliügaamse abielu korral, kui perekonna taasühinemist taotleval isikul on juba abikaasa, kes elab temaga koos liikmesriigi territooriumil, ei anna kõnealune liikmesriik luba teise abikaasa taasühinemiseks perekonna taasühinemist taotleva isiku perekonnaga.

Erandina lõike 1 punktis c sätestatust võivad liikmesriigid piirata perekonna taasühinemist taotleva isiku ja tema teise abikaasa alaealiste laste taasühinemist perekonnaga.

5. Parema integreerumise tagamiseks ja sundabielude ärahoidmiseks võivad liikmesriigid perekonna taasühinemist taotleva isiku ja tema abikaasa puhul nõuda, et nad mõlemad oleksid jõudnud teatavasse miinimumikka ja kõige rohkem 21 aastased, enne kui abikaasal on võimalik taasühinemist taotleva isikuga ühineda.

6. Erandina võivad liikmesriigid vastavalt oma käesoleva direktiivi rakendamise kuupäeval kehtivatele õigusaktidele nõuda, et alaealiste laste korral tuleb perekonna taasühinemise taotlus esitada enne, kui laps saab 15 aastaseks. Kui taotlus esitatakse pärast lapse 15 aastaseks saamist, lubavad liikmesriigid, kes otsustavad käesolevat erandit kohaldada, nendel lastel oma territooriumile siseneda ja seal elada muudel kui perekonna taasühinemisega seotud põhjustel.

III PEATÜKK

Taotluste esitamine ja läbivaatamine

Artikkel 5

1. Liikmesriigid määravad kindlaks, kas perekonna taasühinemise õiguse kasutamiseks esitatava taotluse tema territooriumile sisenemise ja seal elamise kohta esitab kõnealuse liikmesriigi pädevatele asutustele perekonna taasühinemist taotlev isik või tema pere liige või liikmed.

2. Taotlusele tuleb lisada peresuhteid ning artiklites 4 ja 6 ning vajaduse korral artiklites 7 ja 8 sätestatud tingimuste täidetust tõendavad dokumendid ning pereliikme(te) reisidokumentide tõestatud koopiad.

Liikmesriigid võivad selleks, et koguda tõendeid peresuhete olemasolu kohta, vestelda vajaduse korral perekonna taasühinemist taotleva isiku ja tema pereliikmetega ning viia läbi muid vajalikke uurimisi.

Perekonna taasühinemist taotleva isiku vallalise elukaaslase kohta esitatud taotluse läbivaatamisel käsitlevad liikmesriigid peresuhete tõestusena selliseid asjaolusid, nagu ühine laps, varasem kooselu, kooselu registreeritus, ning mis tahes muid usaldusväärseid tõendmaterjale.

3. Taotlusi esitatakse ja vaadatakse läbi, kui pereliikmed elavad väljaspool selle liikmesriigi territooriumi, kus elab perekonna taasühinemist taotlev isik.

Erandina võib liikmesriik asjakohastel asjaoludel võtta taotlusi vastu siis, kui pereliikmed juba viibivad tema territooriumil.

4. Liikmesriigi pädevad asutused teatavad taotluse esitajale oma otsusest kirjalikult võimalikult kiiresti ja igal juhul hiljemalt üheksa kuud pärast taotluse esitamise kuupäeva.

Taotluse läbivaatamise keerukusega seotud erandlikel asjaoludel võib esimeses lõigus osutatud tähtaega pikendada.

Eitav otsus tuleb põhjendada. Esimeses lõigus ettenähtud tähtaja jooksul otsuse tegemata jätmisest tulenevad tagajärjed määratakse kindlaks asjaomase liikmesriigi siseriiklikes õigusaktides.

5. Taotluse läbivaatamisel võtavad liikmesriigid piisavalt arvesse alaealiste laste parimaid huviseid.

IV PEATÜKK

Perekonna taasühinemise õiguse kasutamise nõuded

Artikkel 6

1. Liikmesriigid võivad pereliikmete taotluse nende territooriumil sisenemise ja seal elamise kohta tagasi lükata seoses avaliku korra, avaliku julgeoleku või rahva tervisega.

2. Liikmesriigid võivad pereliikme elamisloa tühistada või keelduda selle pikendamisest seoses avaliku korra, avaliku julgeoleku või rahva tervisega.

Vastavat otsust tehes kaalub liikmesriik lisaks artiklis 17 sätestatud pereliikme poolt avaliku korra või avaliku julgeoleku vastu sooritatud õiguserikkumise raskust või laadi või selle isikuga seotud ohte.

3. Liikmesriigi pädev asutus ei tohi jätta pereliikme elamisloa pikendamata või kohustada teda oma territooriumilt lahkuma üksnes sellepärast, et ta on pärast elamisloa väljastamist jäänud haigeiks või saanud kehalise puude.

Artikkel 7

1. Perekonna taasühinemise taotluse esitamisel võib asjaomane liikmesriik taotluse esitajalt nõuda tõendeid selle kohta, et perekonna taasühinemist taotleval isikul on:

- samas piirkonnas elava sarnase perekonna jaoks normaalseks peetav majutus, mis vastab asjaomase liikmesriigi üldistele tervishoiu- ja ohutusnormidele;
- ennast ja pereliikmeid kattev haiguskindlustus kõikide riskide vastu, mis on harilikult hõlmatud ka asjaomase liikmesriigi enda kodanike puhul;

c) stabiilne ja korrapärane sisetulek, millega ta suudab iseennast ja oma pereliikmeid ilma asjaomase liikmesriigi sotsiaalisüsteemi abita ülal pidada. Liikmesriigid hindavad kõnealuse sisetuleku laadi ja korrapärasust ning võivad seejuures võtta arvesse siseriiklike palkade ja pensionide miinimumtaset ja pereliikmete arvu.

2. Liikmesriigid võivad kooskõlas siseriikliku õigusega nõuda kolmandate riikide kodanikelt, et need täidaksid integratsioonimeetmeid.

Artiklis 12 osutatud pagulaste ja/või nende pereliikmete puhul tohib esimeses lõigus osutatud integratsioonimeetmeid rakendada alles siis, kui asjaomastele isikutele on luba perekonna taasühinemiseks antud.

Artikkel 8

Liikmesriigid võivad perekonna taasühinemist taotleva isiku puhul nõuda, et see oleks enne oma pereliikmetega ühinemist nende territooriumil viibinud teatava aja, kuid mitte rohkem kui kaks aastat.

Erandina võib liikmesriik juhul, kui tema käesoleva direktiivi vastuvõtmise kuupäeval kehtivad perekonna taasühinemist käsitlevad õigusaktid võtavad arvesse tema vastuvõtuvõimet, näha ette kuni kolmeaastase ooteaja alates perekonna taasühinemise taotluse esitamisest kuni pereliikmetele elamisloa väljastamiseni.

V PEATÜKK

Pagulaste perekondade taasühinemine

Artikkel 9

1. Käesolevat peatükki kohaldatakse liikmesriikide poolt tunnustatavate pagulaste perekondade taasühinemise suhtes.

2. Liikmesriigid võivad käesolevat peatükki kohaldada üksnes nende pagulaste suhtes, kellel olid peresuhted olemas enne nende sisenemist liikmesriikide territooriumile.

3. Käesolev peatükk ei piira ühtki pereliikmetele pagulasseisundi andmist käsitlevat eeskirja.

Artikkel 10

1. Artiklit 4 kohaldatakse pereliikmete määratluse suhtes, kuid selle lõike 1 kolmandat lõiku ei kohaldata pagulaste laste suhtes.

2. Liikmesriigid võivad perekonna taasühinemise loa anda muudele kui artiklis 4 osutatud pereliikmetele, kui nad on pagulase ülalpidamisel.

3. Kui pagulane on saatjata alaealine, siis liikmesriigid:

a) lubavad perekonnaga taasühinemiseks oma territooriumile siseneda ja seal elada pagulase vahetult ülenevatel lähisugulastel, kohaldamata artikli 4 lõike 2 punktis a sätestatud tingimusi;

b) võivad lubada perekonnaga taasühinemiseks oma territooriumile siseneda ja seal elada pagulase eestkostjal või mis tahes muul pereliikmel, kui pagulasel ei ole vahetult ülenevaid sugulasi või neid ei ole võimalik leida.

Artikkel 11

1. Artiklit 5 kohaldatakse taotluse esitamise ja läbivaatamise suhtes vastavalt käesoleva artikli lõikele 2.

2. Kui pagulasel ei ole võimalik esitada peresuhet tõendavaid ametlikke dokumente, võtavad liikmesriigid arvesse muid tõendeid selle suhte olemasolu kohta, mida tuleb hinnata kooskõlas siseriikliku õigusega. Eitavat otsust ei tohi rajada üksnes tõendavate dokumentide puudumisele.

Artikkel 12

1. Erandina artiklist 7 ei nõua liikmesriigid pagulaselt ega/või tema pereliikme(te)lt nende ja artikli 4 lõikes 1 osutatud pereliikmete kohta esitatud taotluste korral tõendamist, et pagulane vastab artiklis 7 sätestatud nõuetele.

Ilma et see piiraks liikmesriikide rahvusvahelisi kohustusi, võivad liikmesriigid juhul, kui perekonna taasühinemine on võimalik kolmandas riigis, millega perekonna taasühinemist taotleval isikul ja/või tema pereliikmel on erisidemed, nõuda esimeses lõigus osutatud tõendamist.

Liikmesriigid võivad pagulaselt nõuda artikli 7 lõikes 1 osutatud tingimuste täitmist, kui perekonna taasühinemise taotlust ei esitata kolme kuu jooksul pärast pagulasseisundi andmist.

2. Erandina artiklist 8 ei nõua liikmesriigid pagulaselt, et see oleks enne oma pereliikmetega ühinemist elanud teatava aja nende territooriumil.

VI PEATÜKK

Pereliikmete sisenemine liikmesriikide territooriumile ja seal elamine

Artikkel 13

1. Kohe, kui perekonna taasühinemise taotlus on rahuldatud, lubab asjaomane liikmesriik vastaval pereliikmel või vastavatel pereliikmetel oma territooriumile siseneda ja seal elada. Selle puhul tagab asjaomane liikmesriik nendele isikutele kõik võimalused nõutavate viisade hankimiseks.

2. Asjaomane liikmesriik annab kõnealustele pereliikmetele vähemalt üheaastase ajutise elamisloa. Elamisluba on võimalik pikendada.

3. Pereliikme(te)le antud elamisload ei kehti põhimõtteliselt kauem kui perekonna taasühinemist taotleva isiku elamisluba.

Artikkel 14

1. Perekonna taasühinemist taotleva isiku pereliikmetel on temaga sarnaselt õigus:

- a) haridusele;
- b) saada tööd ja tegutseda füüsilisest isikust ettevõtjana;
- c) saada kutsenõustamist, alg- ja täiendkoolitust ning ümberõpet.

2. Liikmesriigid võivad kooskõlas siseriikliku õigusega võtta vastu otsuse tingimuste kohta, mille alusel pereliikmed võivad teha tasustatavat tööd või tegutseda füüsilisest isikust ettevõtjana. Nende tingimustega võib kindlaks määrata tähtaja, mis ei ole mitte mingil juhul pikem kui 12 kuud ja mille ajal võivad liikmesriigid uurida oma tööturul valitsevat olukorda, enne kui annavad pereliikmetele loa teha tasustatavat tööd või tegutseda füüsilisest isikust ettevõtjana.

3. Liikmesriigid võivad tasustatava töö tegemise või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise õigust piirata vahetult ülenevate lähisugulaste või täiskasvanud vallaliste laste puhul, kelle suhtes kohaldatakse artikli 4 lõiget 2.

Artikkel 15

1. Hiljemalt viis aastat pärast liikmesriigis elamist ja tingimusel, et pereliikmele ei ole elamisluba antud muudel kui perekonna taasühinemisega seotud põhjustel, on perekonna taasühinemist taotleva isiku abikaasal või vallalisel elukaaslasel ning täisikka jõudnud lapsel õigus vajadusel taotluse esitamise korral oma, taasühinemist taotleva isiku elamisloast sõltumatule elamisloale.

Liikmesriigid võivad esimeses lõigus osutatud elamisloa andmist abikaasale või vallalisele elukaaslasel piirata peresuhte katkemise korral.

2. Liikmesriigid võivad eraldi elamisloa anda täiskasvanud lastele ja vahetult ülenevatele sugulastele, kelle suhtes kohaldatakse artikli 4 lõiget 2.

3. Lesestumise, lahutuse, lahuselu või vahetult üleneva või alaneva lähisugulase surma korral võib vajadusel taotluse esitamise korral väljastada eraldi elamisloa isikutele, kes on liikmesriigi territooriumile sisenenud seoses perekonna taasühinemisega. Liikmesriigid kehtestavad sätteid, mis tagavad eraldi elamisloa andmise eriti raskete asjaolude korral.

4. Eraldi elamisloa andmise ja kehtivusaja tingimused kehtestatakse vastavalt siseriiklikule õigusele.

VII PEATÜKK

Karistused ja õiguskaitsesevahendid

Artikkel 16

1. Liikmesriigid võivad perekonnaga taasühinemiseks nende territooriumile sisenemise ja seal elamise taotluse rahuldamata jätta või vajaduse korral pereliikme elamisloa tühistada või selle pikendamise keelduda järgmistel asjaoludel:

- a) kui käesolevas direktiivis sätestatud tingimused ei ole või ei ole enam täidetud.

Elamisluba pikendades võtavad liikmesriigid olukorras, kus taasühinemist taotleval isikul ei ole liikmesriigi sotsiaalabisüsteemi abita artikli 7 lõike 1 punktis c osutatud piisavat sissetulekut, arvesse pereliikmete panust leibkonna sissetulekutesse;

- b) kui taasühinemist taotleval isikul ja tema pereliikme(te)l ei ole enam tegelikku abielu- või peresuhet;

- c) kui leitakse, et taasühinemist taotlev isik või tema vallaline elukaaslane on abielus või püsisuhtes kellegi teisega.

2. Liikmesriigid võivad perekonnaga taasühinemiseks nende territooriumile sisenemise ja seal elamise taotluse rahuldamata jätta või vajaduse korral pereliikme elamisloa tühistada või selle pikendamise keelduda samuti siis, kui tõendatakse, et:

- a) on kasutatud väär- või eksitavat teavet, vale- või võltsdokumente, sooritatud pettusena kvalifitseeritav muu õiguserikkumine või kasutatud muid ebaseaduslikke vahendeid;
- b) abielu või kooselu on sõlmitud või lapsendamine vormistatud üksnes selleks, et asjaomane isik saaks liikmesriigi territooriumile siseneda ja seal elada.

Liikmesriigid võivad käesoleva punktiga seoses hindamist läbi viies arvestada eriti asjaolu, et abielu või kooselu sõlmiti või lapsendamine vormistati pärast seda, kui taasühinemist taotlevale isikule väljastati elamisluba.

3. Liikmesriigid võivad pereliikme elamisloa tühistada või selle pikendamisest keelduda, kui taasühinemist taotleva isiku elamisloa lõpeb ning pereliikmel ei ole veel artikli 15 kohast eraldi elamisluba.

4. Liikmesriigid võivad viia läbi erikontrolle, kui on põhjust kahtlustada, et tegemist on lõikes 2 määratletud pettuse või mugavusabielu või -kooselu või -lapsendamisega. Erikontrolle võib samuti viia läbi pereliikmete elamislubade pikendamise korral.

Artikkel 17

Liikmesriigid võtavad perekonna taasühinemise taotluste rahuldamata jätmisel või elamislubade tühistamisel või nende pikendamise keeldumisel või taasühinemist taotleva isiku või tema pereliikmete riigist välja saatmisel asjakohaselt arvesse isiku peresuhete laadi ja kestust ning tema liikmesriigis elamise kestust, ning samuti pere-, kultuuri- ja ühiskonnasidemete olemasolu tema päritolumaaga.

Artikkel 18

Liikmesriigid tagavad, et taasühinemist taotleval isikul ja/või tema pereliikmetel on õigus vaidlustada otsus, mille alusel perekonna taasühinemise taotlus rahuldamata jäetakse või elamisluba tühistatakse või selle pikendamisest keeldutakse või mille alusel riigist välja saadetakse.

Esimeses lõigus osutatud õiguse kasutamise menetluse ja pädevuse kehtestavad asjaomased liikmesriigid.

VIII PEATÜKK

Lõppsätted*Artikkel 19*

Komisjon annab korrapäraselt ja esimest korda hiljemalt 3. oktoobril 2007 Euroopa Parlamendile ja nõukogule aru

käesoleva direktiivi kohaldamisest liikmesriikides ning teeb vajaduse korral muudatusettepanekuid. Artiklite 3, 4, 7, 8 ja 13 puhul tehakse muudatusettepanekuid tähtsuse järjekorras.

Artikkel 20

Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigusnormid hiljemalt 3. oktoobriks 2005. Liikmesriigid teatavad nendest viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendesse meetmetesse või nende meetmete ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

Artikkel 21

Käesolev direktiiv jõustub *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

Artikkel 22

Vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingule on käesolev direktiiv adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 22. september 2003

Nõukogu nimel

eesistuja

F. FRATTINI